

מוזמנים לעיין במאמר הבא ובשאלות לדיון שבעקבותיו

"נר איש וביתו"

ביטוי מיוחד שלא מצינו דומה לו בשום מקום! חכמי התלמוד (במסכת שבת דף כא' עמ' ב) בהגדרתם את חובת הדלקת הנרות בחנוכה, משתמשים בביטוי מיוחד שלא מצאנו כמותו במקומות אחרים "מצות חנוכה נר - איש וביתו", לא מצאנו "מצות מזוזה איש וביתו" או "מצות שבת איש וביתו". מעניין לשים לב, שחכמינו מגדירים שחובת ההדלקה מוטלת דווקא על מי שנמצא בבית, ולא בשטח פתוח וחשוף.

וכן מדייקים במיקום הנחת הנרות. "נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ", והיכן בפתח? "...משמאל כדי שתהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל, כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין". מדוע ראו חז"ל, לחבר דווקא את מצות נר חנוכה, לבית ולפתח הבית? הרמב"ם, באגרת השמד, מביא: שאחת הגזירות שגזרו היוונים על עם ישראל, היתה "שלא יסגור אדם את פתח ביתו, כדי שלא יתייחד להתעסק בשום מצוה". בפשטות, כנגד גזירת היוונים שלא יסגרו את פתחי הבתים, כדי שלא יקיימו מצוות בבית, קבעו חכמים להדליק על פתח הבית דווקא, כדי לפרסם את ביטול גזירתם ואת דבקותנו בעבודת ה'. מעיון נוסף בדברי הרמב"ם, נראה שהוא מדגיש "כדי שלא יתייחד". היוונים כיוונו לפגוע בדבר נוסף, והוא היכולת להתייחד בצנעה ובטהרה הראויה לעם ישראל. הם רצו לעקור את קדושת הבית היהודי ואת טהרת המשפחה שלנו.

פתח הבית, הוא המקום דרכו נכנסים ויוצאים מהבית. ניתן לראות במזוזה הניצבת כל השנה מימין הנכנס, מעין "זקיף" השומר וקורא לנכנס לבדוק מה הוא מכניס לבית. מה מתוך העולם החיצון, התרבות היוונית- מערבית, ראוי שיכנס לבית יהודי ומה לא. תקשורת, סגנון לבוש, צורת דיבור, נורמות התנהגות וכדומה.

אף שיתכן שהן מאד מקובלות ורווחות ברחוב העולמי או אפילו הישראלי, דרושה בדיקה קפדנית מה מתוכן תואם את החינוך של הבית שלנו.

בימי החנוכה, בהם מודים אנו לה' יתברך, על הניסים ועל הנפלאות שעשה לנו בנצחון על ממלכת יון הרשעה, אנו מוסיפים מול המזוזה "בודק בטחוני" נוסף, נר חנוכה. בשיא החושך של ימי החורף הקצרים, בהם שעות החושך רבות על האור, אנו מדליקים את הנר הקטן, ומבטאים בכך את רצוננו להוסיף בקודש, להוסיף אור. בטוחים אנו שכמו בימים ההם, נזכה גם בזמן הזה, לניסים ונפלאות, מתוך הדלקת נר החנוכה על "פתח הבית". החוסן הלאומי, יבנה מתוך חיזוק התא המשפחתי והארתו באור תורה וקדושה. בברכת שבת שלום וחנוכה שמח לנו ולכל בית ישראל

שאלות לשיח ודיון :

- * מה המנהג המשפחתי שלנו במיקום החנוכיה ?
- * "פתח הבית" כמשל, מה נכנס לבית שלנו מהחוץ פנימה ?
- * מה אנחנו מוציאים החוצה ומה אנחנו שומרים אצלנו בבית כמשפחה/ כבני זוג?
- * איך אפשר להעצים את ביחד המשפחתי והאינטימיות המשפחתית שלנו עם הילדים בבית, בעידן ש"החוץ" נכנס אלינו מעבר לפתח הבית דרך...המדיה?

